

comentaris literaris per Josep Palomero i José Miguel Segura

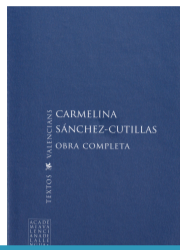

CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS

Obra completa

Editorial:

**Acadèmia
Valenciana de la
Llengua**
València, 2021
Pàgines 449 (I), 623 (II)
Literatura

Amb nombroses activitats, l'any que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua ha dedicat a l'escriptora Carmelina Sánchez-Cutillas ha culminat amb la publicació dels dos volums de l'Obra Completa d'una de les poques escriptores valencianes que van publicar el que van poder i com van poder durant els anys foscs de la dictadura. L'edició que ens ocupa és veritablement magnífica, impresa amb el bon gust dels altres volums de la col·lecció Textos Valencians on, de moment, també tenim les poesies de Constantí Llombart, una Antologia d'Escriptors Castellonencs i l'Obra Completa de Carles Salvador.

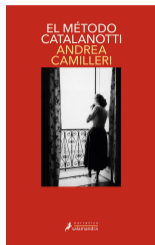
L'obra més significativa de Carmelina és la narració *Matèria de Bretanya*, que pel 1976 aconseguí ser un autèntic *best-seller*, el primer de prosa valenciana contemporània. Es tracta d'un dolç exercici literari escrit amb voluntat de salvar de l'oblit el món de la infantesa de l'autora. Editat pel professor Joan Borja conforma, amb altres textos menors, el segon volum. El primer, a cura de la professora M. Àngels Francés, conté l'obra poètica de l'autora, «rebel contra la submissió lingüística, contra el totalitarisme ideològic i contra la discriminació per gènere». Poc divulgada, el lector pot ara descobrir una veu poètica melancòlica, rebel i sincera. **JP**

ANDREA CAMILLERI

El método Catalanotti

Traducció:

Carlos Mayor
Editorial:
Salamandra
Barcelona, 2021
Pàgines 269
Novel·la

El método Catalanotti és una de les novel·les més bigarrades de quantes ha protagonitzat el detectiu Montalbano fins hui en dia, ja que en ella es mesclen constantment elements ja tradicionals de l'univers narratiu montalbanià amb altres innovadors que insisteixen —això sí— en el creixent to decadent que presideix les últimes novel·les... I és que el cèlebre personatge ja no és precisament el jove policia que vam conèixer en els primers lliuraments, sinó un senyor major —en tota l'extensió de la paraula— cada vegada més conscient que la major i millor part de la seua vida ja ha quedat definitivament arrere, que la vida és aqueix assumpte informe que —com l'arena— més ràpidament se'n escapa de les mans quant mes estrenyem els punys per a retindre-la.

El discurs narratiu de la novel·la arranca d'una manera ja familiar per als lectors de la sèrie, amb una escena —a vegades un somni— que sembla no tindre la més mínima connexió amb la història que es desenvolupa davant les nostres mirades... Però, clar, en el cas del gènere policíac en general, i en el dels casos de l'inspector Salvo Montalbano en particular, les aparències només s'assemblen a la realitat per

atzar. En aquest cas la història pròpiament comença amb el descobriment de dos cadàvers i amb la desaparició posterior d'un d'ells. D'altra banda, els elements que constitueixen l'adreç i l'encant familiar d'aquestes novel·les continua present, encarnant-se en personatges com l'inimitable Cattarella o l'entranyable trattoria d'Enzo. La novetat en aquesta direcció que aporta *El método Catalanotti* resideix en els personatges femenins, l'arxiconeguda Livia i l'acabada d'incorporar a la policia siciliana Antonia, que representen respectivament el passat i el present.

D'altra banda *El método Catalanotti* representa el fiançament de la tendència que —des de fa ja bastants lliuraments— es va apoderant gradualment del discurs de Camilleri em referisc al creixent interès pel caràcter d'algun personatge del relat; en aquest cas, la víctima del que sembla un més que curiós assassinat. Les novel·les de la sèrie Montalbano han anat substituint part de la seua trepidant acció per l'anàlisi psicològica dels personatges més importants de cada nou lliurament. I, en conseqüència, el ritme narratiu de cada novel·la ha anat asserenant-se a poc a poc, però sense abandonar els senyals d'identitat més característiques de l'escriptura d'Andrea Camilleri: la frase breu i contundent, l'ús magistral de les el·lipsis o el diàleg en estil directe són només algunes d'elles.

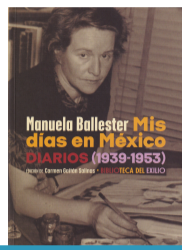
En alguna part he llegit que *El método Catalanotti* és el penúltim lliurament de la sèrie, moment que l'autor degué aprofitar per a parlar del món i les criatures del teatre, matèria de la qual va ser un prestigiós professor durant anys. Els qui hem llegit les trenta novel·les anteriors ens debatem entre el desig d'arribar a un lliurament final el desenllaç del qual som incapços d'imaginar i les ganes que aquest carrusel de relats intel·ligents, irònics i vitalistes no acabe mai. **JMSR**

MANUELA BALLESTER

Mis días en México (Diarios 1939-1953)

Edició: **Carmen**

Gaitán Salinas
Editorial:
Renacimiento
Sevilla, 2021
Pàgines 921
Diariar

Com indica la professora Gaitán en la introducció, l'edició crítica d'aquests diariaris de Manuela Ballester ha tingut per objecte situar-la com a artista en el context de la diàspora republicana i, al mateix temps, ajudar els lectors a identificar les nombroses referències que la pintora registra en els seus textos. Els quaderns en els quals Manuela anotava habitualment les seues reflexions espontànies han sigut transcrits i editats sense omissions, però s'han traduït al castellà els fragments escrits en valencià amb la finalitat d'evitar imprimir un llibre massa voluminós, encara que s'ha indicat la llengua original dels fragments.

Són quinze anys d'anotacions en les quals figuren tota classe d'observacions que abasten des d'anotacions sobre la família i els fills, el treball, les despeses, els amics, la salut, els viatges, les dificultats, les paelles de sa mare i, sobretot, Renau, el seu company i espòs.

No es van escriure per a ser publicats però, gràcies a haver-ho fet, coneixem de primera mà els desvetllaments de la millor artista valenciana de la Generació dels Trenta que, amb la carrera truncada per la guerra, va saber adaptar-se al nou destí. Les nombroses notes, excel·lents, completen informacions confuses. **JP**

destacamos...

Un intento por recomponer las fracturas de una familia

En *Austerlitz*, esa magistral obra de **W. G. Sebald**, sobrevuela una pregunta aterradora: ¿qué ocurre dentro de nosotros cuando se abren de golpe las puertas tras las que se esconden los terrores de la infancia? Tras leer *Entre los rotos* (Tránsito), de **Alaíde Ventura Medina**, uno podría intentar responder a esa cuestión, pues el texto está plagado de claves que demuestran, como también escribía **Jim Harrison** en *Dalva*, que a menudo la infancia es un Edén violento.

La infancia es un misterio a veces indescifrable que puede marcarnos de por vida, como bien queda reflejado en esta novela en la que una hermana intenta encontrar un sentido a los abusos, a la violencia, al silencio, a esa fractura del alma que pueden sufrir los miembros de una familia; en la que un hermano elige la mudez y la apatía, la total indiferencia, la muerte en vida.

Es este un relato duro, en más de una oca-

sión desgarrador, sobre el maltrato, sobre cómo sobreponerse a él, sobre cómo sobrevivir en un mundo del que desconfías al estar completamente quebrado. La hermana, en constante búsqueda del lugar que ocupa, necesitada de afecto y comprensión. El hermano, silente e impenetrable, un verdadero enigma. La madre, indefensa y maltratada. El padre, charlatán y maltratador. Los abuelos, testigos e impotentes ante lo evidente, que no es otra cosa que ese desgarrar, ese rompimiento del núcleo familiar, del hogar, del que se supone debería ser el paraíso confortable y sanador, donde poder sentirse a salvo de todo mal, pero que se convierte en todo lo contrario.

«La primera guerra a veces es la casa», escribe la autora mexicana. Y prosigue: «La primera patria perdida, la familia». La hermana «sobrevive» como puede a esa guerra, pero de ninguna manera podía salir indemne de ella, como tampoco lo hará el hermano. Sin em-

bargo, será ella quien intente reconciliarse de algún modo con su familia y consigo misma, quien trate de recomponer los fragmentos de su(s) vida(s), ayudándose por una serie de fotografías tomadas durante varios años por su hermano, quien debería haber sido su «cómplice» en todo ese horror, pero que nunca pudo serlo, traumatizado primero por los abusos sufridos, huido y desamparado más adelante, incapaz de volver a una vida que le fue negada en su infancia, optando finalmente por desaparecer —quizá su único acto ejecutado libremente, su única decisión—.

Son esas instantáneas las que sirven para hilar esta historia de amor y dolor, de egoísmos y traumas, con una prosa que emociona por lo narrado y por el modo de narrar las ruinas emocionales y psicológicas de ese núcleo familiar. No debe ser fácil hacerlo, enfrentarse a esos temas que siguen siendo ignorados, a esos caminos que conducen irremediablemente al sufrimiento, a todas esas injusticias que no debería vivir nadie en la infancia, porque no deberían abrirse esas puertas tras las que se esconden esos terrores. Alaíde Ventura Medina se atrevió y el resultado cala hondo, te toca muy adentro, y uno no se desentiende, no puede hacerlo. **ERIC GRAS**

ALAÍDE VENTURA MEDINA

Entre los rotos

Editorial: **Tránsito**
Madrid, 2021
Pàgines 248
Narrativa